

Охорона культурної спадщини:

анотований бібліографічний список

2024. – Вип. 4. – 23 с.

<http://nplu.org/article.php?id=423&subject=3>)

1. Бойко І. Курган Дід у Маріуполі знищують російські окупанти [Електронний ресурс] / Іван Бойко // Україна молода. – 2024. – 25 берез. — Електрон. дані. *Йдеться про знищення російськими загарбниками екскаваторами археологічної пам'ятки – кургана Дід, розташованого у Центральному районі Маріуполя по вулиці Пилипа Орлика. Зазначено, що історики відносять його до так званої ямної культури та датують V тисячоліттям до н.е., і за словами радника міського голови Петра Андрюценка "цей курган старіший за Маріуполь і є "ровесником" пірамід Єгипту". У 2021 р. Україна ухвалила рішення про консервацію кургану, щоб зберегти пам'ятку, але наразі російськи агресори знищують її та планують зробити забудову на тому місці. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/196/182256/>*

2. Бойко І. Списи та стріли: Нідерланди повернули Україні незаконно вивезені археологічні артефакти [Електронний ресурс] / Іван Бойко // Україна молода. – 2024. – 21 берез. – Електрон. дані. *Йдеться про передачу директором Інспекції інформації та спадщини Міністерства освіти, культури і науки Нідерландів Альфредом Русом Посольству України в Нідерландах восьми цінних предметів археології, які раніше незаконно вивезли з території України. Зазначено, що ці предмети археології мають історичне, наукове, етнографічне значення для держави, і наразі вони повертаються в Україну відповідно до Конвенції ЮНЕСКО про заходи, спрямовані на заборону і запобігання незаконному ввезенню, вивезенню та*

передачі права власності на культурні цінності 1970 року. Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/196/182175/>

3. Васіна З. Місії здійсненні. Як Зінаїда Васіна стоїть на сторожі історії українського вбрання та візуалізує пантеон Трипільських богинь [Електронний ресурс] / Зінаїда Васіна ; спілкувалася Мирослава Макаревич // Дзеркало тижня. – 2024. – 31 берез. – Електрон. дані. *Наведено інтерв'ю з Зінаїдою Васіною, дослідницею історії українського вбрання, про її працю та внесок у візуалізацію пантеону Трипільських богинь. Наголошено, що, досліджуючи історію українського вбрання, вона буквально боронить його на інформаційно-культурному фронті від агресивної країни-сусідки, яка постійно зазіхає на все, що пов'язано з Україною, особливо на те, що формує українську ідентичність. В інтерв'ю пані Зінаїда розповіла про ставлення до української культури. За її словами, народне вбрання всотувало різноетнічні культурні форми, не порушуючи традиційної архітектоніки та символізму оздоблення, які витримали принципи багатотисячолітньої землеробської практики. Кардинальні естетичні зміни в народному вбранні відбулися вже за часів Київської Русі під впливом візантійської культури, потім за часів Гетьманщини, коли з'явилися різноманітні золотні, атласні, парчеві тканини, які частково доповнювали власні домоткані матерії, декор вишивок набув ознак барокової пишності. В такому вигляді народний одяг зберіг свої естетичні риси до сьогодення як важливу ознаку національної автентичності.* Текст: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/misiji-zdijsnenni-jak-zinajida-vasina-stojit-na-storozhi-istoriji-ukrajinskoho-vbrannja-ta-vizualizuje-panteon-tripilskikh-bohin.html>

4. Верховний суд зобов'язав УПЦ МП звільнити храми у Переяславі та Кам'янець-Подільському [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. *За повідомленням Міністерства культури та інформаційної політики (МКІП), Верховний Суд 10.04.2024 зобов'язав УПЦ МП звільнити приміщення релігійних споруд у Переяславі та Кам'янець-Подільському. Рішення суду є остаточним та оскарженню не*

підлягає. У разі невиконання зобов'язань, виконання рішення буде забезпечено в примусовому порядку у встановлений законодавством спосіб. Верховний Суд також залишив без задоволення касаційну скаргу Релігійної громади УПЦ МП, якою вона намагалася скасувати рішення судів попередніх інстанцій. У підсумку Верховний Суд зобов'язав релігійну організацію Кам'янець-Подільської Свято-Миколаївської парафії Кам'янець-Подільської єпархії УПЦ МП м. Кам'янець-Подільський, Хмельницької області, звільнити будівлю церкви та передати її Національному історико-архітектурному заповіднику «Кам'янець». Текст: https://risu.ua/verhovnij-sud-zobov'yazav-upc-mp-zvilniti-hrami-u-pereyaslavi-ta-kamyanec-podilskomu_n147510

5. Відновлення України: історичний досвід та перспективи після Перемоги : матеріали Міжнар. наук. конф., 31 берез. 2023 р. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка ; [редкол.: О. Машевський та ін.]. – Київ : Київ. ун-т, 2023. – 153 с. : іл., табл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А829767** *Зі змісту: Визначення поняття українського «культуроциду» в міжнародній політиці / Д. Іванко. – С. 56-65; Поширення інформації з історії Українського руху на Луганщині як спосіб культурної реінтеграції області / Н. Новосел. – С. 72-76.*

6. Войтович В. М. Кость Климченко : скульптор / Валерій Миколайович Войтович. – Рівне : В. Войтович : Волинські обереги, 2024. – 186, [1] с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б371733** *У монографії вперше в Україні розглянуто питання про культурну спадщину майже невідомого скульптора з України, одного із найславетніших скульпторів імперської росії епохи класицизму, Костянтина Михайловича Клименка (1816/1817 – 1849). Зазначено, що наслідки дуже наполегливого навчання Клименка у петербурзькій Академії мистецтв (АМ) виявилися дуже швидко: 1834 – отримав срібну медаль, 1837 - знову срібну медаль, 1838 – золоту медаль, 1839 – велику золоту медаль. Його скульптурні роботи і його друзів виставлялися у 1839 р. у залах АМ разом із акварелями Т. Г. Шевченка. У*

книзі вміщено 193 ілюстрації, зокрема, безпосередньо пов'язані із творчістю скульптора.

7. ВП ВС визначила порядок захисту порушеного права держави на землі, на яких розташовані пам'ятки археології [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2024. – 4 квіт. – Електрон. дані. Зазначено, що Велика Палата Верховного Суду (ВП ВС) ухвалила рішення, відповідно до якого пам'ятки археології, які зазвичай розміщені безпосередньо в глибині земної поверхні, є нерозривно пов'язаними з земельними ділянками, на яких вони розташовані. Це означає, що правовий режим таких земельних ділянок не може відрізнятися від правового режиму самої пам'ятки археології. У зв'язку з цим, ВП ВС визнала незаконним та скасувала рішення уповноваженого органа про передачу земельної ділянки, на якій розташовані пам'ятки культурної спадщини (залишки стародавнього поселення Рудка-2 (III – V ст. н. е.) і група курганів (II – I тис. до н. е.)), в комунальну власність. Таке рішення сприяє усуненню порушення прав держави на особливо цінні об'єкти археологічної спадщини та дотриманню відповідного законодавства щодо охорони культурної спадщини в Україні. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/vp-vs-viznachila-poryadok-zahistu-porushenogo-prava-derzhavi-na-zemli-na-yakih-roztashovani-pamyatki.html>

8. Гірак Г. ООН: після обстрілів на вулицях та на руїнах будинків лежали трупи [Електронний ресурс] / Галина Гірак // Korrespondent.net : [вебсайт]. – 2024. – 20 берез. — Електрон. дані. Йдеться про виявлені нові докази порушень російською владою міжнародного права з прав людини та міжнародного гуманітарного права, а також воєнні злочини на тимчасово окупованих територіях (ТОТ), зафіксовані у другій доповіді незалежної міжнародної комісії ООН з розслідування порушень в Україні під час повномасштабного вторгнення РФ. Розслідування виявили: що невибіркові напади, вчинені російськими військовими, призвели до жертв серед цивільного населення, руйнування та пошкодження цивільних об'єктів,

зокрема тих, що перебувають під захистом – лікарень та об'єктів культурної спадщини. Текст: <https://ua.korrespondent.net/articles/4672458-oon-pislia-obstriliv-na-vulytsiakh-ta-na-ruinakh-budynkiv-lezhaly-trupy>

9. Добров В. Відсутність Генплану та реєстру історичних об'єктів від Мінкульту провокує конфлікти в Києві, — експерт [Електронний ресурс] / Володимир Добров // Fakty.ua : [вебсайт]. – 2024. – 4 квіт. — Електрон. дані. *Йдеться про те, що недобудови в центрі Києва, архітектурні пам'ятники, які безперервно перетворюються на руїни, постійна гойдалка зі зміною «історичного» статусу будівель та територій то в один, то в інший бік, залежно від потреби, а також конфлікти, громадські акції, судові справи та невдоволення результатом — це столична буденність. Конструктивний та комфортний для мешканців розвиток міста видається неможливим. На думку експерта Сергія Лямця, головною причиною є відсутність прозорих та єдиних правил, зокрема, Генерального плану Києва з охоронними зонами та реєстру історичних об'єктів від Міністерства культури та інформаційної політики України. Він зазначив, що зараз розробці Генплану заважає війна, а отже, неможливе проведення громадських слухань. Наголошено, що одним із коренів урбаністичних конфліктів є відсутність історико-архітектурного плану від Міністерства культури: він є, але не опублікований, що не сприяє збереженню національної спадщини та адекватному розвитку об'єктів.* Текст: <https://fakty.ua/435823-otsutstvie-genplana-i-reestra-istoricheskikh-obektov-ot-minkulta-provociruet-konflikty-v-kieve---ekspert>

10. Європейський досвід популяризації історичної спадщини та культурного туризму : навч. посіб. : [для здобувачів ЗВО усіх форм навчання] / Ігор Кулиняк [та ін.]. – Львів : Растр-7, 2023. – 254 с. : іл., табл. – (Програма Jean Monnet Modul "Європейський досвід популяризації історичної спадщини та культурного туризму"). **Шифр зберігання в Бібліотеці: A829380** Охарактеризовано основні поняття, методи, інструменти, принципи, технології та особливості управління історичною

спадщиною та культурним туризмом. Приділено увагу цифровізації об'єктів історико-культурної спадщини як чиннику розвитку туризму та європейському досвіду для України. Розглянуто особливості сучасного організаційного та законодавчого забезпечення управління історичною спадщиною та сферою культури в Україні та ЄС. Охарактеризовано специфіку маркетингу музеїв і місць культурної спадщини на прикладі ЄС.

11. Здоровило Т. Вісімсотлітні кам'яні баби евакуйовані з Донеччини до Дніпра [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2024. – 27 берез. — Електрон. дані. *Йдеться про евакуацію із прифронтової зони Донеччини до Дніпра двох кам'яних баб віком понад 800 років. Наведено коментар в.о. директора Дніпропетровського національного історичного музею Олександра Старіка, який повідомив, що скульптури мають пройти консерваційні процедури, а далі їх зберігатимуть у фондах музею. Науковець подякував військовим і волонтерам, які рятують історичні пам'ятки, та наголосив, що серед визначених наразі пріоритетів "порятунок спадщини займає теж дуже важливе місце".* Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/196/182264/>

12. Здоровило Т. Стародавній Успенський собор у Каневі повернуто в держвласність [Електронний ресурс] / Тарас Здоровило // Україна молода. – 2024. – 27 берез. – Електрон. дані. *Йдеться про судове рішення, яке зобов'язує Київську митрополію УПЦ МП повернути в державну власність об'єкт культурної спадщини національного значення — Успенський (Георгіївський) собор XII ст. Зазначено, що прокурори в суді довели, що передача об'єкта була незаконною, оскільки українське законодавство встановлює пряму заборону на відчуження пам'яток культурної спадщини, які перебувають у державній власності.* Текст: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/164/182301/>

13. Кожух В. І. Забутий хутір Кожухів / Віктор Іванович Кожух. – Шостка ; Новгород-Сіверський ; Чернігів : Десна Поліграф, 2022. – 219 с. : іл.

Шифр зберігання в Бібліотеці: А829992 У книзі запропоновано маловідомі сторінки історії зниклого з мапи України впродовж минулого століття родинного гнізда автора – хутора Кожухів, що на Чернігівщині. Через призму генетичного дерева козацького роду, засновника хутора, життєписів своїх земляків, розкрито самотність і неповторність життя своїх хуторян, які жили в різний час, самовіддано трудилися і боронили праатьківську землю. Автор висловив своє бачення щодо збереження історико-культурної спадщини минулого.

14. Коцан В. ”... А я свою вишиванку д’серцю пригортаю...” : [альбом] : колекція взірців нар. вишивки з фонд. зб. Ужгород. скансену / Василь Коцан, Тетяна Сологуб-Коцан; [Департамент культури, національностей та релігій Закарпат. ОДА, КЗ ”Закарпат. музей нар. архітектури та побуту” Закарпат. облради]. – Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2022. – 163 с. : іл. – (Проект ”Культурні зв’язки – культурна мобільність в прикордонному регіоні”). **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б371515** Видання є продовженням серії публікацій Закарпатського музею народної архітектури та побуту, що знайомлять поціновувачів народного мистецтва з його окремими збірками. До нього увійшли взірці вишивки з жіночих і чоловічих сорочок, а також скатертини кінця XIX – першої половини XX ст. Збирачем та упорядником досліджувальної збірки є уродженка села Росішка Рахівського району – Марія Грицак. Працюючи в різних населених пунктах, породжуючи краєм, вона захопилась місцевою вишивкою. Уставки, комірки, манжети, нагрудники з Рахівщини, Хустщини, Тячівщини, Виноградівщини, Мукачівщини, Березівщини, Воловеччини, Перечинщини та Великоберезнянщини є важливим джерелом із вивчення локальної варіативності орнаментальних композицій вишивки гуцулів, долинян, бойків і лемків Закарпаття.

15. Красзнавство Переяславщини: дослідження, проблеми, постаті : матеріали круглого столу, 13 жовт. 2022 р., м. Переяслав : [у межах

програми XI Всеукр. іст.-культурол. форуму «Сікорські читання»] / Нац. іст.-етногр. заповідник «Переяслав», Ун-т Г. Сковороди в Переяславі, Нац. спілка краєзнавців України (Переяслав. міськ. осередок) ; [редкол.: Т. Ю. Нагайко (відп. ред.) та ін.]. – Переяслав ; Кам'янець-Подільський : Друкарня «Рута», 2023. – 122 с. : іл., табл. – (Краєзнавча бібліотека Переяславщини ; вип. 23).

Шифр зберігання в Бібліотеці: А829814 *Зі змісту: До історії науково-методичного відділу охорони культурної спадщини Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» (1970 – 2022 рр.) / В. Вовкодав. – С. 7-17; Досвід використання БПЛА в діяльності НІЕЗ «Переяслав» / С. Вовкодав. – С. 18-22; До історії створення Музею Заповіту Т. Г. Шевченка (огляд матеріалів з особистого архіву М. І. Сікорського) / К. Нагайко. – С. 70-75; Меморіалізація загиблих учасників антитерористичної операції у публічному просторі міста Переяслава / Г. Наконечна. – С. 79-86; Археологічні знахідки XI – XVIII ст. з Переяславщини на сторінках «Археологічного літопису Південної Росії» / О. Павлик. – С. 87-90; Писанки Тетяни Влененко та Любові Ктіторової у фондовому зібранні Національного історико-етнографічного заповідника «Переяслав» / В. Ткаченко. – С. 117-120.*

16. Кріль М. М. Говірка жителів Добромильського краю : словничок забутих, малозрозумілих слів і сучас. новотворів / [Михайло Михайлович Кріль]. – Львів : Левада, 2023. – 159 с. – (Отчий край). **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б371344** *У словничку вміщено особливості лексики жителів 13 сіл – Старяви, Лопушниці, Катини, Терла, Лібухови, Великого, Мігови, Княжполя, Кропивника, Поляни, Тарнави, П'ятниці та Рожевого, що розташовані у межріччі верхів'їв Стривігору та Вирви і їх приток. Зібрано застарілі та малозрозумілі слова, призабуті та невикористовувані терміни, які стосуються побутової лексики, технічної, ремісничої та сільськогосподарської термінології, лайки, лихослів'я тощо. Подано пояснення їх походження і значення в переносному розумінні. Окремо*

підібрано нову термінологію, що утворилася серед жителів за останні 50 років і які широко нею послуговуються. Виокремлено повсякденні та скорочені назви імен, а також найбільших християнських свят. Звернено увагу на колоритні фразеологізми, для яких характерні не лише чужоземні впливи, але й збережена архаїка. Такі висловлювання не лише слугують окрасою мови, але й залишаються влучним засобом дотепно і зрозуміло передати думку.

17. Лебединська Т. М. Український некрополь Північної Пальміри XVIII - XIX століття (з пошаною до пам'яті) / Тетяна Миколаївна Лебединська. – Ніжин : Лисенко М. М., 2023. – 51 с. : іл., портр. **Шифр зберігання в Бібліотеці: B83060** У ілюстрованому виданні надано огляд 50 з 300 поховань видатних діячів, що походять з України. Вони знайшли свій останній спочинок у колишній столиці російської імперії – Санкт-Петербурзі. На цвинтарях Північної Пальміри є багато надгробків видатних українців, яких доля навіки пов'язала з Петербургом. Деякі з цих могил добре впорядковані, інші потребують негайної уваги, деякі, на жаль, уже назавжди втрачені для нащадків.

18. Легенди Криворіжжя / упоряд. О. В. Степаненко ; [передм. О. Орловська]. – Кривий Ріг : [б. в.] ; Житомир : Рута, 2022. – 354 с. : іл. – (Історична криворізька спадщина : ІКС ; кн. 2). **Шифр зберігання в Бібліотеці: A829687** Видання містить фольклорні записи, зібрані Олександром Степаненко, його батьками, рідними та друзями у селах Криворізького району та самому Кривому Розі. Майже половина зібраного фольклору записана на Чорногорці. До збірнику увійшли пісні, казки та легенди, прислів'я і приказки, які збирач сам упорядкував і підготував до видання.

19. Лильо І. Шляхетна кухня Галичини / Ігор Лильо, Маріанна Душар ; НАН України, Ін-т народознавства, ГО "Ін-т галиц. кухні". – Львів : Вид-во Старого Лева, 2024. – 481, [1] с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці:**

Б371389 Книга розповідає про культуру та гастрономічні вподобання найвідоміших аристократичних родів Галичини наприкінці XIX – початку XX ст. Культура кухні, застільної бесіди, звичаї соціальної групи, що вже практично зникла з мапи Східної Європи, опинились у центрі уваги авторів. Оригінальні методи дослідження, застосовані під час її написання, дозволяють не лише спробувати високу галицьку кухню на смак, а й відчувати себе частиною незвичайної епохи та її людей.

20. Лихвар В. В. Особливості застосування ресторації культурної спадщини як форми політичної відповідальності держав (на прикладі Індонезії та України) [Електронний ресурс] / В. В. Лихвар // Часопис Київ. ун-ту права. – 2023. – № 4. – С. 31-36. *Йдеться про те, що воєнна агресія РФ проти України призвела до втрати культурної спадщини небачених масштабів із часів Другої світової війни. Тому тема ресторації культурної спадщини актуальна й малодосліджена в Україні. Розглянуто теоретичні положення щодо міжнародно-правового регулювання застосування ресторацій як однієї із форм політичної відповідальності згідно з міжнародним правом; висвітлено досвід застосування Індонезією ресторацій культурної спадщини. Проаналізовано міжнародно-правові документи, які регулюють питання захисту культурної спадщини в Україні під час збройного конфлікту.* Текст :

<https://chasprava.com.ua/index.php/journal/article/view/1008>

21. Луканська А. Унаслідок російської атаки на Київ академія Бойчука втратила безцінні мистецькі фонди [Електронний ресурс] / Анна Луканська // Голос України. – 2024. – 27 берез. [№ 60]. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що внаслідок ракетної атаки РФ 25 березня в Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. Михайла Бойчука (КДАДПМД ім. М. Бойчука) знищено фонди дипломних робіт випускників, що збиралися впродовж 80 років. Під завалами опинилися художні роботи відомої бойчукістки Марії Котляревської, передані закладу*

її сином Михайлом Кульбаком. Пошматовано роботи педагогів, студентів академії й художників із різних куточків України з виставки «Українська жінка в полум'ї війни», яка нещодавно відкрилася в конгрес-холі закладу. Твори, які вдалося врятувати, потребують значної реставрації, тож академія звертається до всіх небайдужих по допомогу в порятунку безцінного мистецького та історичного надбання. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/377698>

22. Міжнародний Реєстр збитків оголосив про початок прийому заяв: деталі [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2024. – 2 квіт. – Електрон. дані. За повідомленням Міністерства юстиції України, 02.04.2024 в Гаазі (Нідерланди) в межах міністерської конференції "Відновлення справедливості для України" в присутності Генерального секретаря Ради Європи Марії Пейчинович-Бурич, керівників міжнародних організацій, міністрів і високопосадовців із понад 60 держав, оголошено про технічний запуск міжнародного Реєстру збитків і початок прийому заяв постраждалих від збройної агресії РФ. Зазначено, що міжнародний Реєстр буде приймати заяви від постраждалих фізичних, юридичних осіб, держави Україна по 40 Категоріях. Категорії заяв включають: втрату життя, катування та сексуальне насильство, а також тілесні ушкодження, примусове переміщення та примусове переселення осіб, втрату майна та доходу, інші форми економічних збитків, пошкодження критичної інфраструктури та інших державних об'єктів, збитки, завдані історико-культурній спадщині, збитки навколишньому середовищу та інші категорії, визначені Радою Реєстру. Кожна Категорія має затверджену Статутом Реєстру форму претензії. Головне завдання Реєстру збитків – отримувати та обробляти заяви про збитки та докази; класифікувати та систематизувати такі заяви, оцінювати та визначати придатність заяв для включення до Реєстру та реєструвати прийнятні заяви з метою їх майбутнього розгляду та винесення рішення. Текст: <https://yur->

gazeta.com/golovna/mizhnarodniy-reestr-zbitkiv-ogolosiv-pro-pochatok-priyomu-zayav-detali.html

23. МКІП і ЮНЕСКО готують подальший план роботи для збереження культурної спадщини в Україні [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 22 берез. – Електрон. дані. Зазначено, що у Міністерстві культури та інформаційної політики (МКІП) 21 березня відбулася зустріч із очільницею бюро ЮНЕСКО в Україні К'ярою Деці Біардескі. У ній взяли участь заступник Міністра з питань європейської інтеграції Тарас Шевченко, заступниця Міністра з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації Анастасія Бондар та представники структурних підрозділів, які займаються питаннями збереження та відновлення об'єктів культурної спадщини та культурної інфраструктури. Учасники обговорили проекти, які стосуються збереження й відновлення культурної спадщини та об'єктів культурної інфраструктури, що постраждали внаслідок повномасштабного вторгнення. Крім того, у фокусі уваги були питання імплементації положень конвенцій ЮНЕСКО, стороною яких є Україна, зокрема, деталі проектів щодо моніторингу ситуації на територіях, які постраждали в результаті руйнування греблі Каховської ГЕС. Йшлося й про навчання військових, представників судових інституцій у контексті збереження культурних цінностей в умовах війни, а також — про необхідність створення спеціалізованого підрозділу зі збереження культурних цінностей. Текст: https://risu.ua/mkip-i-yunesko-gotuyut-podalshij-plan-roboti-dlya-zberezhennya-kulturnoyi-spadshchini-v-ukrayini_n147023

24. Музей Крушельницької у Львові оцифрує архіви музикантів за допомогою австрійської техніки [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2024. – 29 берез. – Електрон. дані. За повідомленням пресслужби Музею, у Львові оцифрують особистий архів видатної оперної співачки та її родини, а також архіви відомих музикантів - Станіслава

Людкевича, Модеста Менцинського, Іри Маланюк та інших. Техніку для цього подарували благодійники з Австрії. «Для нас це дуже радісна подія! Завдяки цій техніці ми зможемо не лише зберегти культурну спадщину для наступних поколінь, але і удоступнити цифрові копії для дослідників», - зазначив директор Музично-меморіального музею Соломії Крушельницької у Львові Михайло Кобрин. Подарувала техніку вартістю понад 200 тисяч австрійська організація “Restauratoren ohne Grenzen” (Реставратори без кордонів). Було придбано камеру і об’єктив, комп’ютер, мережеві сховища та жорсткі диски. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3846267-muzej-kruselnickoi-u-lvovi-ocifruie-arhivi-muzikantiv-za-dopomogou-avstrijskoi-tehniki.html>

25. На Тернопільщині археологи виявили нові артефакти трипільської культури [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2024. – 2 квіт. – Електрон. дані. *За повідомленням Борщівського обласного краєзнавчого музею, на Тернопільщині під час планових археологічних обстежень трипільських поселень виявлено фрагменти кераміки, крем’яні знаряддя праці та глиняні фігурки, яким понад 5000 років. «Весняна пора є сприятливою для виявлення і фіксації нових археологічних пам’яток. В першу чергу проводять рятувальні роботи на пам’ятках, які руйнуються глибокою оранкою. Це збір матеріалів, визначення їх культурної приналежності та введення нових пам’яток до наукового реєстру», - йдеться у повідомленні. Зазначено, що археолог Михайло Сохацький спільно з музейними працівниками продовжили планові археологічні обстеження трипільських поселень поблизу сіл Залісся та Ланівці.* Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3847555-na-ternopilsini-arheologi-viavili-novi-artefakti-tripilskoi-kulturi.html>

26. Нідерланди повернули Україні вісім цінних археологічних артефактів [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2024. – 20 берез. – Електрон. дані. *За повідомленням Міністерства культури та*

інформаційної політики (МКІП), Україні повернули вісім цінних предметів археології, незаконно вивезених до Нідерландів у березні 2023 р. Ідеться про наконечники списів і стріл із різних археологічних культур і регіонів України, що датуються періодами від римських часів до Середньовіччя. Директор Інспекції інформації та спадщини Міністерства освіти, культури і науки Нідерландів Альфред Рус передав артефакти посольству України. «Це вісім різних культурних об'єктів, які виявили на кордоні. ... Ми проконсультувалися з експертами з музею у Лейдені та дійшли висновку, що вони могли бути незаконно вивезені. Потім ми також проконсультувалися з експертами з Національного музею історії України, і вони підтвердили нашу підозру, що вони були вивезені незаконно. Тож ми з'ясували, що вони належать до культурної спадщини України. З цієї причини ми їх повертаємо Україні», - сказав А. Рус в ексклюзивному коментарі «Укрінформу». У подальшому Інспекція інформації та спадщини взяла артефакти під охорону. Власник предметів, якому вони були адресовані, від претензій відмовився. Раніше МКІП заявляло, що згадані артефакти є культурними цінностями України, які мають для держави історичне, наукове й етнографічне значення. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3842536-niderlandi-povernuli-ukraini-visim-cinnih-arheologicnih-artefaktiv.html>

27. Обговорили залучення приватних інвестицій у відновлення пам'яток культурної спадщини [Електронний ресурс] / Прес-служба Апарату Верхов. Ради України // Голос України. – 2024. – 23 берез. [№ 58]. – Електрон. дані. *Ідеться про те, що за ініціативою заступника голови Комітету Верховної Ради України (ВР України) з питань економічного розвитку, голови підкомітету з питань регулювання публічних закупівель та ефективного управління державним і комунальним майном Олексія Мовчана відбулася робоча нарада щодо залучення приватних інвестицій у відновлення пам'яток культурної спадщини. Учасники заходу подискутували щодо*

можливого внесення змін до ст. 4 Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» в частині послаблення обмежень для приватизації пам'яток культурної спадщини. Крім того, наголосили на необхідності правильного трактування та правильного застосування понять: «культурне надбання», «культурна цінність», «культурна спадщина» та зміни підходу до використання об'єктів культурної спадщини, потребі переглянути перелік культурних цінностей з метою його уточнення та актуалізації, зокрема, виокремити ті, які вже не є такими. Текст: <http://www.golos.com.ua/article/377689>

28. Перед Великоднем львів'яни зможуть оглянути старовинні плащаниці [Електронний ресурс] // RISU.ua : [вебсайт]. – 2024. – 8 квіт. – Електрон. дані. Подано інформацію, що у храмі священномученика Климента Шептицького Української Греко-Католицької церкви (УГКЦ) будуть виставлені старовинні плащаниці з галицьких храмів, більшість з яких віднайшов о. д-р Севаст'ян Дмитрух. Загалом у його колекції та колекції музею — пів сотні таких творів, найстаріший — із XVI ст. Виставку планують відкрити за 10 днів до Великодня. Текст: https://risu.ua/pered-velikodnem-lvivyani-zmozhut-oglyanuti-starovinni-plashchanici_n147442

29. Переяславець Б. Михайло Булгаков є символом російської імперської політики – УІНП [Електронний ресурс] / Богдан Переяславець // Україна молода. – 2024. – 3 квіт. – Електрон. дані. Йдеться про висновок експертів Українського інституту національної пам'яті (УІНП), які вважають об'єкти, присвячені російському письменнику Михайлу Булгакову, символікою російської імперської політики. Експерти наголосили, що серед усіх тодішніх письменників саме Михайло Булгаков "стоїть найближче до нинішніх ідеологем путінізму і кремлівського виправдання етноциду в Україні", а також він "упереджено й виразно негативно ставився до всього українського — українців, їхньої мови, культури, права на власну державу тощо, а його творчість безпосередньо пов'язана з глорифікацією російської

імперської політики та неприхованою українофобією". Виходячи з цього, в УІНП вважають, що присвоєння імені Булгакова географічним об'єктам, назвам юридичних осіб, об'єктам топонімії, а також встановлення на його честь пам'ятників в Україні було втіленням русифікації як складової російської імперської політики.

Текст:

<https://umoloda.kyiv.ua/number/0/196/182439/>

30. Переяславець Б. Могила Литвинових у Полтаві з написом про "петлюрівські банди" виключена з реєстру пам'яток [Електронний ресурс] / Богдан Переяславець // Україна молода. – 2024. – 6 квіт. – Електрон. дані. Йдеться про рішення Міністерства культури та інформаційної політики (МКІП) про виключення з Державного реєстру нерухомих пам'яток України розташованої у Петровському парку Полтави могили більшовиків-комуністів братів Петра та Анатолія Литвинових, на якій написано, що вони "загинули в боротьбі з "петлюрівськими бандами". Наведено коментар представника Українського інституту національної пам'яті в Полтавській області Олега Пустовгара, який зазначив, що "Анатолій і Пьотр Літвінови обіймали керівні посади в органах окупаційної комуністичної радянської влади", - один був уповноваженим жорстокого карального репресивного органу влади більшовицької Росії - Всеросійської Чрезвичайної комісії (ВЧК), яка впроваджувала політику "червоного терору", а інший керував полтавським відділенням продбюро, що було ланкою в системі ленінської "продразверстки". Також із Держреєстру нерухомих пам'яток України наказом МКІП вилучено низку інших об'єктів у Полтаві: поховання учасника штурму Зимового палацу та громадянської війни І.О. Абрамова; могилу Григорія Кондратенка, який був організатором партизанського руху на Полтавщині в 1918 - 1919 рр.; могилу активного учасника встановлення радянської влади в Полтаві Петра Вороніна ті інші.

Текст:

<https://umoloda.kyiv.ua/number/0/196/182486/>

31. Поліковська Ю. Мінкультури запустило держреєстр «Пам'ятка» в дослідну експлуатацію [Електронний ресурс] / Юлія

Поліковська // Детектор медіа : [інтернет-вид.]. – 2024. – 11 квіт. – Електрон. дані. Зазначено, що Міністерство культури та інформаційної політики (МКІП) України запустило інформаційно-комунікаційну систему "єПам'ятка", яка включає перелік об'єктів культурної спадщини, що стануть пам'ятками державної охорони. Система спрямована на зменшення корупційних ризиків у будівництві, а також на покращання прозорості та ефективності ухвалення рішень щодо охорони культурної спадщини. Запровадження "єПам'ятки" спрощує отримання погоджень та дозволів для робіт у історичних місцях та на пам'ятках в онлайн-режимі, забезпечуючи їхню взаємодію з Єдиною державною електронною системою у сфері будівництва (ЄДЕССБ). Текст:

<https://ms.detector.media/internet/post/34641/2024-04-11-minkultury-zapustylo-derzhreiestr-iepamyatka-v-doslidnu-ekspluatatsiyu/>

32. Пустиннікова І. Пінзель. Фантазія на тему біографії / Ірина Пустиннікова. — Харків : Фоліо, 2023. — 124, [2] с., [2] арк. — (Мистецькі біографії) (Книжки війни). — Серію «Мистецькі біографії» засн. 2020 р. **Шифр зберігання в Бібліотеці: А829972 Ця книжка – спроба розповісти про найвидатнішого скульптора епохи рококо на українських теренах – Йоганна Георга Пінзеля (? – осінь 1762). Більшість його художнього спадку знищено в радянські часи, та навіть те, що дійшло до нас, вражає. Зокрема, скульптури, що прикрашають найгарнішу українську ратушу в Бучачі на Тернопільщині та собор Святого Юра у Львові. Самобутній експресивний стиль Пінзеля набагато випередив розвиток тогочасного мистецтва та став світовою сенсацією у ХХ ст. Біографія майстра - суцільна загадка. Невідомо, коли він родився і де саме, яким було його справжнє прізвище, і в кого він навчався ремесла, чому прибув у тогочасну Річ Посполиту. Навіть дата смерті – це припущення істориків та мистецтвознавців. Проте життя геніального митця невіддільне від його творінь.**

33. Скульптора Лідаговського прийняли до Королівського товариства британських художників [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2024. – 1 квіт. – Електрон. дані. *За повідомленням видання «The Guardian», відомого українського скульптора Олександра Лідаговського, чії вуличні скульптури й артоб'єкти можна зустріти в різних куточках Києва, прийняли до Королівського товариства британських художників. Лідаговський виїхав із Києва разом із дружиною та донькою у лютому 2022 р., після початку повномасштабного вторгнення РФ. Він сподівався, що ненадовго, однак через деякий час друзі надіслали йому фото його розбомбленої російською армією майстерні. Тепер родина мешкає у Великій Британії. Минулого року скульптор представив свою роботу на фестивалі скульптури у «Winter Sculpture Park», а нещодавно став володарем однієї із п'яти премій фестивалю мистецтва та архітектури «Lucca Biennale Cartasia». Скульптура українського митця «Політ ластівки» буде представлена в італійському місті Лукка. Ще одна робота Лідаговського - «Канатоходець» - буде виставлена на фестивалі вуличного мистецтва у британському місті Грейт-Ярмут у листопаді. «Починаючи з нуля тут, у Великій Британії, у статусі біженця, для мене було дуже важливо залишитися в професії, тому що я відчував, що втратив свій голос і мову, тому для мене було важливо не втратити свою професійну ідентичність», - зауважив скульптор.* Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3847226-ukrainskogo-skulptora-lidagovskogo-prijnali-do-korolivskogo-tovaristva-britanskih-hudoznikiv.html>

34. Тихонова М. М. Плащаниці кінця XVII – початку XX ст. : з фондів Дніпропетр. нац. іст. музею ім. Д. І. Яворницького : [каталог] / Маргарита Миколаївна Тихонова ; [редкол.: О. В. Старік (голова) та ін. ; фото: О. Шпак]. – Дніпро : Герда, 2023. – 166, [1] с. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Б371421** У каталозі представлено колекцію плащаниць Дніпропетровського національного історичного музею ім. Д. І. Яворницького,

що була забрана у період від початку ХХ ст. до 1974 р. У церкві плащаниці належить особлива роль, оскільки вона уособлює поховальні пелени Ісуса Христа і символізує Його хресний подвиг заради спасіння всього людства. Тому плащаниці виготовляли за певними канонами, у різних техніках і різних видів – від найпростіших одноличних на полотні до багатофігурних «синодальних» на оксамиті з численними прикрасами.

35. У МКІП розробляють методика для фіксації збитків матеріальної культурної спадщини [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2024. – 20 берез. – Електрон. дані. Зазначено, що у Міністерстві культури та інформаційної політики (МКІП) розробляють методика для фіксації збитків матеріальної культурної спадщини, засновану на вартості відновлення об'єкта. Про це т.в.о. міністра культури та інформаційної політики Ростислав Карандєєв сказав під час круглого столу у Варшаві (Польща) на тему “Відшкодування збитків, втрат та травм, спричинених агресією Російської Федерації проти України”, у якому взяв участь у онлайн-форматі. “Ми прагнемо максимально чітко фіксувати збитки, яких нам завдає ворог. Ми розуміємо, що пред'явлення позову до держави-агресора має бути чітко регламентованим міжнародними процедурами”, - зазначив Р. Карандєєв. Він пояснив, що в умовах мирного часу під час обліку втрат фахівці базувалися на формулі, що комбінує базу оцінки, ринкову вартість аналогічного об'єкта нерухомості та коефіцієнт культурної цінності пам'ятки. “За новою методикою, оцінка збитків здійснюватиметься, виходячи з вартості відновлення об'єкта”, - наголосив очільник МКІП. “Спільно з офісом ЮНЕСКО, ICCROM та ICOMOS в Україні ми розробляємо таку методика, що б дозволила надалі на зрозумілій юридичній мові для кожного міжнародного суду подати відповідні позови про відшкодування”, - зауважив Р. Карандєєв. Текст:

<https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3842595-u-mkip-rozroblaut-metodiku-dla-fiksacii-zbitkiv-materialnoi-kulturnoi-spadsini.html>

36. У херсонському музеї ідентифікували ще три викрадені загарбниками картини [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2024. – 29 берез. – Електрон. дані. За повідомленням Херсонського художнього музею, працівники музею ідентифікували ще три викрадені російськими загарбниками картини. «Ідентифікація вкрадених творів мистецтва триває. Чергові три роботи вдалось розпізнати на кадрі з пропагандистського відеосюжету, знятого в Центральному музеї Тавриди у вересні 2023 року», - йдеться в повідомленні. Зазначено, що це роботи митців Івана Шульги "Рибалки на березі моря", Єфрема Зверькова "Похмурий день" та Венери Такаєвої "Дочка Гюзель". У музеї наголосили, що на сьогодні вже вдалось ідентифікувати 100 робіт, які під час втечі з Херсона незаконно вивезли військові РФ. Але це лише краплина в морі, менш як 1 % вкраденого, зауважили в музеї, бо під виглядом так званої евакуації російські загарбники вивезли більш як 10 тис. творів мистецтва. У музеї також поінформували, що зі 100 ідентифікованих робіт 99 знаходяться в тимчасово окупованому Криму, в Центральному музеї Тавриди. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3846301-u-hersonskomu-muzei-identifikuvali-se-tri-vikradeni-zagarbnikami-kartini.html>

37. **Україна в огні = Ukraine Ablaze** / [упоряд. А. Гаразд, А. Мирошниченко ; тексти П. Байцим та ін. ; пер. М. Бакало, Т. Родіонова ; фотоматеріали І. Волкова та ін.]. – Київ : Мистец. арсенал, 2023. – 259 с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: БЗ71481** Видання присвячено репрезентації довгострокового дослідження українського сучасного мистецтва з початку повномасштабного вторгнення РФ на територію України, створеного на базі онлайн-архіву «Україна в огні». Зібрано тексти, що в різні способи фіксують зміну української художньої сцени і процеси, що в ній відбуваються, а також роботи художників і художниць, що влучно вхоплюють час і стани, які переживає українське суспільство під час війни. Усі ці прояви знайшли своє відображення в межах виставкових проєктів

Лабораторії сучасного мистецтва «Мала Галерея Мистецького арсеналу» та у виставці «Форум присутності».

38. Цільо О. І. Мукачівський замок "Паланок" : іст. нариси / Олександр Іванович Цільо ; Мукачів. міськрада, Мукачів. іст. музей. – Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2022. – 146 с. : іл., мапи. **Шифр зберігання в Бібліотеці: БЗ71516** Подано стислу інформацію про м. Мукачево чотирма мовами, історичні нариси про Мукачівський замок та відомості про найбільш відомих його власників. Виклад матеріалу базується на власних дослідженнях та дослідженнях багатьох відомих авторів з історії міста та замку, починаючи від раннього середньовіччя до кінця XIX ст. Видання ілюстроване старовинними гравюрами та світлинами. Подано історію замку у поєднанні із народними переказами та легендами про нього.

39. Через агресію росії в Україні постраждали понад тисячу пам'яток культурної спадщини [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2024. – 8 квіт. – Електрон. дані. За повідомленням Міністерства культури та інформаційної політики (МКІП), за період з 24.02.2022 р. до 25.03.2024 р. РФ зруйнувала або пошкодила 1046 пам'яток культурної спадщини. З них національного значення – 128, місцевого – 848, щойно виявлених – 70. Зокрема, пам'ятки археології складають 57 об'єктів, архітектури – 294, архітектури та містобудування – 312, архітектури та містобудування, історії – 66, архітектури та містобудування, монументального мистецтва – 1, архітектури, монументального мистецтва – 7, архітектури, історії – 40, історії – 221, містобудування – 5, містобудування та монументально-декоративного мистецтва – 19, монументального мистецтва – 21, науки та техніки, архітектури – 2, садово-паркового мистецтва – 1. Наведено кількість пошкоджених пам'яток культурної спадщини у 17 областях. Текст: <https://yur->

gazeta.com/golovna/cherez-agresiyu-rosiyi-v-ukrayini-postrazhdali-ponad-tisyachu-pamyatok-kulturnoyi-spadshchini.html

40. Чорна С. Шістдесят років тому радянська влада знищила вітраж «Шевченко. Мати» [Електронний ресурс] / Світлана Чорна // *Голос України*. – 2024. – 15 берез. [№ 52]. – Електрон. дані. *Йдеться про те, що у вестибюлі Червоного корпусу Національного університету ім. Тараса Шевченка з 11 по 15 березня експонували копію ескізу вітража «Шевченко. Мати». Його на замовлення навчального закладу, в Археологічній комісії при якому в 1845 — 1847 рр. працював поет, 60 років тому створив мистецький колектив шістдесятників — Алла Горська, Опанас Заливаха, Людмила Семикіна, Галина Зубченко та Галина Севрук. Художники, чиї роботи увійшли до скарбниці української культури, після затвердження ескізу створили макет вітража у натуральну величину 76 × 89 см. У центрі — Тарас Шевченко, який однією рукою пригортає до себе Україну-матір, а в другій тримає «Кобзар», піднімаючи його високо над головою. Зауважено, що просвітницький тиждень в університеті, присвячений знищеному вітражу «Шевченко. Мати», привертає увагу до теми українського дисидентського руху.* Текст: <http://www.golos.com.ua/article/377504>

41. Шляхетна Україна. Матеріальна та духовна культура : матеріали наук.-краєзнав. конф., 30 верес. 2022 р. / Хмельниц. облрада, Комун. заклад культури "Малієвец. обл. іст.-культур. музей". – Кам'янець-Подільський : Рута, 2023. – 157 с. : іл. **Шифр зберігання в Бібліотеці: В82894** *Висвітлено долю аристократичних резиденцій в Україні, їхню історію, архітектуру, значення у суспільно-політичному та культурному житті; роль аристократії у творенні історії України, зв'язок аристократичних резиденцій в Україні з Європою та світом. Увагу приділено дослідженню, збереженню, музеєфікації та використанню резиденцій і палацово-паркових ансамблів як осередків культури, мистецтва,*

просвітництва та духовності; дослідженню і ревалоризації збереженої та зниклої спадщини.

42. USAID констатує зростання в Україні інтересу до культурних традицій [Електронний ресурс] // Укрінформ : [укр. інформ. сайт]. – 2024. – 29 берез. – Електрон. дані. Зазначено, що Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) бачить зростання в Україні інтересу до культурних традицій і підтримує культурні заходи в країні. Про це заявила в.о. директора Місії USAID в Україні Теодора Белл на форумі «Культурна та інформаційна реінтеграція деокупованих територій». Вона наголосила, що разом із Міністерством культури та інформаційної політики (МКІП) Агентство США підтримало відповідні дослідження, інтерв'ю та обговорення у спільнотах Харкова, Дніпра, Херсона, Чернігова, Миколаєва, Запоріжжя, Суми та Одеси. «З них ми виявили, що є зростання інтересу до українських культурних традицій деокупованих територій і країни взагалі. Ми спостерігаємо відновлення, оскільки батьки висловлюють бажання знайти культурні можливості для своїх дітей, щоб забезпечити передачу культурних традицій наступним поколінням», – сказала Т. Белл. Представниця USAID зауважила, що дослідження також показали, що відповідні можливості в цих спільнотах часто обмежені, тому американське Агентство підтримує українські культурні заходи та події, випускаючи газети, документуючи архітектуру, каталогізуючи музеї, надаючи фотокамери та відкриваючи культурні центри. Текст: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3846130-usaid-konstatue-zrostanna-v-ukraini-interesu-do-kulturnih-tradicij.html>

**Підготовлено відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск: Зайченко Н. Я.

15.04. 2024 р.